

Täysistunto

Perjantai 21.2.2020 klo 13.00—13.28

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ampuma-asetlain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annetun lain kumoamisesta, ampuma-asetlain muuttamisesta, ampuma-asetlain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä ampumaratalain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2019 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2020 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

13.00 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikallaolijat! Sähköinen aseluparekisteri pitäisi kyllä saada lopulta valmiiksi. Meillähan on pitkään valmisteltu asetietojärjestelmän sähköistä asiointia... [Hälinää]

Puhemies Matti Vanhanen: Odottakaa hetki. [Puhemies koputtaa]

...ja tämän sähköisen asioinnin myötähan esimerkiksi aselupien hakeminen voisi jatkossa tapahtua internetissä eli sähköisen kanavan kautta. Tämä uudistushan on lykkääntynyt jo useamman kerran. Alun perin lupaa piti voida hakea sähköisesti joulukuusta 2018 alkaen. Tätä aikataulua lykättiin seuraavan kerran tämän vuoden maaliskuuhun, ja nyt on käynyt selväksi jo reilusti ennen tuota päivämäärää, että tämäkään aikataulu ei pidä. Sen takia meillä on ollut eduskunnassa käsittelyssä seuraava lykkäys, jolla jälleen tätä palvelua ollaan eteenpäin siirtämässä.

Me kävimme tästä asiasta erittäin hyvän keskustelun täällä useampien kollegoiden kanssa, muun muassa ampumaradoista, aseluvista, reserviläisammunnasta, metsästyksestä ja monesta muusta, ja silloin esille nousi hyviä huomioita, joita meidän aselainsäädännössä ja sen lupaprosesseissa pitäisi pystyä sujuvoittamaan ja uudistamaan. Myös ministeri Ohisalo oli silloin paikalla, ja olin itse tyytyväinen, että hän otti meidän aseharrastajien ja metsästäjien huolet huomioon ja lupasi niihin kiinnittää jatkossa huomiota.

Yhtenä esimerkkinä vaikkapa se, että kun ostaa uuden aseensa, on aivan virallisesta aseliikkeestä, niin minun täytyy käydä näyttämässä tuo ase poliisiasemalla tietyssä tarkasti määritellyssä aikaikkunassa ja tarkasti määrättyä kellonaikana, mikä yleensä tarkoittaa sitä, että ihmisten täytyy olla työpäiviä pois, että he voivat tämän näytön hoitaa. No, itse sain sitten palautetta, että no eikö nyt kansanedustajien pitkillä lomilla niitä ehdi näyt-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2020 vp

tämään. No, näin varmasti me ehdimmekin, mutta meillä onneksi tätä lainsäädäntöä ei tehdä kansanedustajia varten vaan tavallisia suomalaisia metsästäjiä, ampumaharrastajia ja reserviläisiä varten, ja sen takia itse pidän tätä esillä tänäänkin.

Sähköisen käsittelyn mahdollistava järjestelmä on lopulta toteutuessaan myös merkittävä edistysaskel meille ammuntaa harrastaville, ja siinä yhtenä tärkeänä asiana on se, että esimerkiksi ampumataitojen omaehtoista ylläpitoa voisi rekisteröidä tai kertoa tänne sähköiseen järjestelmään.

Yksi mielestäni varsin hyvä huomio oli, kun luin näitä lausuntoja, joita tästä esityksestä on annettu, että Reserviläisliitto ihmetteli sitä, miten tämä sähköiseen järjestelmään siirtyminen todennäköisesti esityksen mukaan olisi edelleen nostamassa hintoja. Eikö sähköisen järjestelmän ennen muuta pitäisi niitä olla mieluummin laskemassa?

Tämä harrastuneisuuden todentaminen on yksi asia, jonka takia halusin vielä tänään oman puheenvuoron pitää. On tärkeää, että metsästäjät mutta myös ampumaharrastajat ja reserviläiset voivat jatkossa ilmoittaa nämä tiedot itse, kun tämä rekisteri joskus saadaan toimintaan.

Mutta sitten sain yhden palautteen, joka on jälleen todistus siitä, että asiaan vannoutuneet ihmiset seuraavat näitä meidän täysistuntoja. Minulle perheenisä Pirkanmaalta lähetti sähköpostin, jossa hän kertoi harrastavansa rata-ammuntaa ja urheiluammuntaa ja myös harrastavansa SRA:ta eli sovellettua reserviläisammuntaa, ja hän on hakenut lupia näihin aseisiinsa. Hän toteaa tässä: ”Olen toimittanut hakemuksen täydennyksiä lokakuun alkuun mennessä” — ja hän kirjoittaa tätä sähköpostia 20. helmikuuta — ”ja nyt on mennyt yli puoli vuotta hakemuksen jättämisestä ja melkein viisi kuukautta luvan täydennyksen jättämisestä. Luvista ei ole kuulunut vielä mitään. Poliisin sivuilla ilmoitetaan lupaprosessin kestoksi yksi kuukausi ja haastattelun kanssa puolitoista kuukautta.” Hän kertoo olleensa yhteydessä myös lupavastaaviin, ja sieltä oli kerrottu, että lupajono on helposti jopa puoli vuotta. Hän totesi, että tämä on kohtuutonta, ja olen palautteen antajan kanssa täysin samaa mieltä. Hän kertoo myös, että lupa-asiassa kesto ei ole ainoa ongelma. Hän kertoo, kuinka esimerkiksi hakemuksen liitelomakkeita on hukkunut matkan varrella ja niitä on pitänyt toimittaa uudemman kerran. Tässä yksi hyvä esimerkki siihen, että kyllä nämä täytyy saada sähköiseen järjestelmään tulevaisuudessa, että ne pysyvät siellä mukana. Ja tietysti pystymme tätä kautta tietämään, mitä me harrastamme ja minkälaisia aseita kullakin metsästystä tai reserviläistoimintaa tai ampumaurheilua harrastavalla on käytössä.

Huoli on se, että järjestelmä lykkääntyy jälleen useamman vuoden. Huoli on myös se, että poliisin resurssit ovat riittämättömät, ja tässä yhtenä toimivana kevennyskeinona olisi tuo minun esille nostamani malli, missä aseita ei käytäisi enää näyttämässä poliisille kuin niissä tapauksissa, kun kauppaa tehdään yksityishenkilöiden välillä. On aivan turha tehdä tällaista byrokratiaa silloin, kun ase hankitaan luvanvaraiselta aseidenmyyntiliikkeeltä.

13.07 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen tuntee tämän asian hyvin, ja hän myös puhui asiasta erittäin hyvän ja perustellun puheenvuoron, eikä siihen ole paljon lisättävää. Sen verran ehkä kuitenkin haluan myös omasta puolestani sanoa, että ampumaharrastus, esimerkiksi metsästyksen liittyvä ammunta ja reserviläistoiminta ovat meille suomalaisille erittäin tärkeitä asioita, ja siksi on tietysti tärkeää, että se sääntely, jota asiassa tehdään, ja se hallinto, joka näihin asioihin liittyy, on kansalaisten näkökulmasta sujuvaa ja luotettavaa ja tarkoituksenmukaista. Tässä mielessä haluan paitsi yhtyä näihin edustaja Heinosen esittämiin näkökulmiin ja toisaalta myös hänen esiin nostamiinsa huo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2020 vp

liin hallinnon toiminnasta myös kiittää hallintovaliokuntaa siitä, että hallintovaliokunta haluaa kuitenkin tämän sähköisen järjestelmän käyttöönotossa huolehtia siitä — muun muassa täällä toisessa käsittelyssä eduskunnalle esitettävässä lausumassa todeten — että tämän järjestelmän tulee olla todella viimeisen päälle kunnossa siinä vaiheessa, kun tämä uusi laki, 25 §, astuu voimaan, jotta sitten aseharrastajat ja ne, jotka tätä uutta järjestelmää käyttävät, voivat luottaa siihen, että heidän asiansa tulevat oikein käsitellyiksi, eikä siirtymävaiheesta aiheudu minkäänlaista turhaa hämmennystä ja epäluottamusta näin tärkeässä asiassa. Tässä mielessä hallintovaliokunta on tehnyt hyvää työtä, ja voimme varmasti tämän mietinnön hyvillä mielin yhdessä hyväksyä.

13.09 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tuossa ensimmäisessä käsittelyssä todellakin paljon keskusteltiin tästä sähköisen lupaprosessin nopeuttamisesta ja siitä, kuinka monet toivovat, että asia olisi jo hoidettu.

Viime syksynä tein puolustusministeri Kaikkoselle kirjallisen kysymyksen liittyen ampumaratojen sijaintiin ja myöskin siihen, millä tavalla voidaan turvata reserviläisten ampumarataharjoittelu eri puolilla Suomea ja tietenkin riittävät resurssit ylipäättänsä reserviläisjärjestöille. Meidän täytyy muistaa, että Suomessa kuitenkin meidän puolustus nojaa tähän reservin omaehtoiseen harjoitteluun, ja siinä mielessä kattava ampumarataverkosto eri puolilla Suomea on tärkeä. Totta kai meillä sitten myöskin ampumaurheilijat tarvitsevat näitä ampumaratoja. Meillä monissa kunnissa erilaisia ympäristönormeja, meluun ynnä muihin liittyviä normeja, on tullut lisää, ja osa niistä on saattanut vaikuttaa siihen, että nykyisillään käytössä olevat ampumaradat eivät välttämättä sitä ole tulevaisuudessa.

Mutta kuten ampumaseurat ja maanpuolustusjärjestöt ovat tuoneet esille, he ovat tyytyväisiä siihen, että Puolustusvoimat on myöskin avannut niitä omia ampumaratapaikkojaan. Jos heidän oma käyttötarpeensa ei ole ollut niin suuri ja viranomaisluvat sillä alueella ovat sen sallineet, näitä on voitu avata myöskin ampumaseurojen ja maanpuolustusjärjestöjen käyttöön. Toivoisi, että tällaista, voisiko sanoa, monipuolista monikäyttöä pystyttäisiin alueellisesti harkitsemaan ja sitä kautta varmistamaan, että on todellakin käytössä näitä ampumaratoja riittävästi niin ampumaurheilun harrastajille kuin myöskin sitten reserviläistoimintaan.

13.11 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Ampuma-aselainsäädäntöön liittyviä kysymyksiä käsiteltiin silloin omana sisäministeriaikanani runsaasti ja myös tämä asetietojärjestelmän kehittäminen oli sellainen hanke, jota laitettiin vireille.

Aseluvathan olivat aikoinaan poliisilaitosten käsikortistoissa, ja niiden kokoaminen sähköisiin järjestelmiin on vienyt todellakin kauan, ja tämä sähköisen asetietojärjestelmän kehittäminen, joka on erittäin tarpeellinen kaikkien osapuolten kannalta, on todellakin vienyt kyllä yllättävän pitkän ajan.

Olen tyytyväinen siihen, että hallintovaliokunta on selvästi hyvin huolellisesti tähän aiheeseen paneutunut ja myös ihan yksimielisesti korjasi tätä hallituksen esitystä tuomalla esiin sen, että tämä sähköisen asioinnin mahdollistava asetietojärjestelmä ei tulisi olemaan käytössä säännöksen ehdotettuna voimaantuloaikana 1.6.2020, ja sen takia sitten pidettiin tarkoituksenmukaisena lykätä sähköisen asioinnin aloittamista siihen saakka, kun uusi asetietojärjestelmä on kokonaisuudessaan käytössä. Hiukan ihmettelen, että tätä ei ministeriössä oltu ajateltu riittävän pitkälle, mutta hyvä, että eduskunta on tässä tehnyt huolellista työtä ja näin varmistanut, että käytäntö myös pysyy sitten näiden pykälien kanssa linjassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2020 vp

Tämä ongelmahan liittyy laajemminkin valtion ict-hankkeisiin. Niihin kohdistetut aikataulutoiveet ovat hyvin monelta osin pettäneet ja aina siirtyneet eteenpäin. Tässäkin näemme, miten jatkuvasti on tullut viivästyksiä niihin tavoitteisiin, jotka on asetettu.

13.13 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Kävimme tästä todellakin muutama päivä sitten perusteellisen keskustelun, ja olen myös hallintovaliokunnan jäsen, jossa tämä asia käytiin huolella läpi. Pyysin puheenvuoron nyt vain ja ainoastaan sen takia, että minua alkoi kiinnostaa, mistä tämä asia nyt tosiasiaassa on kiikastanut.

Kuten kaikki tiedämme, digihankkeessa tai ict-hankkeessa on yleensä aina tilaaja — tässä tapauksessa se oli Poliisihallitus — ja tuottaja — tässä tapauksessa se oli CGI, joka on suuri kansainvälinen tietotekniikkatalo, 78 000 työntekijää maailmanlaajuisesti ja 3 800 henkilöä Suomessa. Olen keskustellut molempien niin sanottujen osapuolten kanssa, ja minulle muodostui semmoinen käsitys, että kyllä tässä ongelmat olivat enemmän täällä tilaajan eli määrittelijän puolella, kun koko ajan tuli uusia toiveita. Tämä on sillä tavalla monitahoinen, että tässä on asekauppa mukana, tässä on yksittäiset kansalaiset, tässä on poliisi, tässä on monta tahoa. Sen prosessin aikana koko ajan esitettiin uusia ja uusia tavoitteita ja toiveita tähän, ja siinä vaiheessa sitten huomattiin, että asetetut budjetit ja asetetut aikataulut ryhtyvät pettämään, ja niin sanotusti pöytä laitettiin puhtaaksi. Sen jälkeen se asia sitten palasi uusien aikataulujen takia tänne meille päättäjille ja on palannut jo kaksi kertaa, ja jos oikein huonosti menee, niin palaa vielä kolmannen kerran — mutta en nyt lähde tässä semmoisia ennakoimaan. — Kiitoksia.

13.15 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puheenjohtaja! Itse toimin aikaisemmin poliisin lupapalvelussa näitäkin asioita hoitamassa, ja kuten edustaja Lindén juuri mainitsi, on kyllä valitettava tosiasia, että osaltaan Poliisihallituksessa tuli todellakin koko ajan lisää vaatimuksia tähän asiaan. Toivottavasti tämä nyt saadaan vihdoin ja viimein maaliin tämän vuoden lopulla. Se olisi toivottavaa, koska on aika ikävää tällainen tilanne huomata, että kun jotakin hyvää asiaa valmistellaan, sitten siihen tulee mutkia matkaan.

Kuitenkin haluaisin muistuttaa myös siitä osiosta, että vaikka saadaan toimiva asetietojärjestelmä, niin poliisin henkilömitoitus lupapalveluissa on kuitenkin alimittainen. Jos ei siellä ole ketään käsittelemässä näitä asetietojärjestelmään tulevia tietoja ja ostopyyntöjä ja hankintalupia ynnä muita, niin se jarruttaa silti aseharrastusta.

Tässä edustaja Heinonen mainitsi tämän, että aseliikkeestä ostettua asetta ei tarvitsisi käydä poliisilla esittelemässä. Minä olen siitä kyllä eri mieltä. Samalla tavalla mielestäni tulee esitellä aseliikkeeltä kuin yksityiseltä ostettu ase, koska tässä esittelyssä poliisille kuitenkin käydään läpi myöskin säilytyssäännöt ynnä muut tämän ostetun aseeseen suhteen. — Tämmöiset huomiot. Kiitos.

13.16 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! On kyse tosiaan ampuma-aselain muutoksesta, ja kuten taisin lähetekeskustelussa ja ensimmäisessä käsittelyssäkin todeta, on valitettavaa, että ollaan siinä tilanteessa, että tämä sähköinen käsittely ei tule voimaan nytäkään.

Hallintovaliokunnassa, missä tätä asiaa käsiteltiin, todettiin se sama, mikä on todettu monissa muissakin osissa meidän valtion ict-ratkaisuissa: on tärkeätä, että tiedetään, mitä tilataan, jotta voidaan sitten oikeasti saada sitä, mitä tilataan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2020 vp

Edustaja Lindén nosti tuossa tärkeän asian esiin, eli mitä määritellään. Kun täällä tehdään lainsäädäntöä ja määritellään asioita meidän sähköisille palveluille, on kuitenkin tilanne se, että sitä sähköisen palvelun ostoa ei voida laittaa eteenpäin ennen kuin lainsäädäntö on täällä tehty. Se tavallaan tuo niitä haasteita siihen, että lainsäädäntövaateet saatavat olla joissain tilanteissa liian raskaita tai liian yksityiskohtaisia siihen, mitä odotetaan ja oletetaan näiltä sähköisiltä palveluilta, on sitten kyse lupapalvelu- tai rekisteri- tai terveydenhoidon puolen järjestelmästä. Tämä on semmoinen asia, johon meidän on yhdessä syytä kiinnittää huomiota, ja tämä kuuluu ministeri Paateron vastuualueelle hallituksessa.

13.18 Kalle Jokinen kok: Arvoisa herra puhemies! Pitkän linjan aseharrastajat, joilla on pitkä kokemus aseiden käsittelystä ja harrastuksesta, ovat aiemmin arvostelleet aselupaprosessien hitautta ja kankeutta. Myös poliisin harveneva toimipisteverkosto tuo tähän oman haasteensa, kun hakemuksia jätetään ja sitten oston jälkeen se ase pitää luonnollisesti käydä esittämässä, jotta voidaan varmistaa, että kyseessä on juuri se ase, jota lupa koskee. Sähköinen aseluparekisteri edistää tätä sähköistä asiointia ja varmasti siltä osalta jouduttaa tätä prosessia ja helpottaa sitä. Mutta niin kuin edustaja Niemi tuossa toi esille, on myös varmistettava, että poliisilla on riittävä resursointi sitten käsitellä näitä aselupahakemuksia.

13.19 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinonen toi hyvin esiin käyttäjiltä tullutta palautetta. Sitä olisin omalta osaltani halunnut täydentää siltä osin, että kun uudistus aikanaan tulee, niin myös lain tulkinta olisi joka puolella maata samanlainen, koska nykyään kuuluu sitä, että tietyltä alueelta ei kannata hakea lupaa, vaan hakee siitä toisesta piiristä. Tulkinta on erilaista, eli että myös se huomioitaisiin siinä. Muutenkin kokisin, että lähtökohdan tälle uudistukselle tulee olla viranomaisten työn helpottamisen ja luotettavuuden lisäksi laillisen harrastajan parempi palvelu. — Kiitos.

13.20 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Nykyinen asetietojärjestelmä otettiin siis käyttöön vuonna 2012, ja järjestelmällä tuotettavat päätökset arkistoidaan edelleenkin paperisessa muodossa. On aivan totta, että aseharrastajilta ja luvanhakijoilta tulee tätä viestiä, että lupakäytännöt vaihtelevat poliisilaitoksesta toiseen ja niissä on ollut myös tietynlaista joustamattomuutta, johon tämän sähköisen järjestelmän odotetaan tuovan merkittävää helpotusta.

Hankkeen kustannukset, kokonaiskustannukset sekä myös sitten ylläpitokustannukset, on ministeriö arvioinut, mutta selvästi valiokunnan mietinnöstäkin käy ilmi, että on edelleenkin epävarmaa, mitkä ne lopulliset kustannukset sitten tulevat olemaan, kunhan tämä sähköinen asetietojärjestelmä saadaan käyttöön. Tietenkin aseharrastajien ja aseluvan hakijoiden kannalta on tärkeää paitsi joustavuus myös se, että hinta ei nouse kohtuuttoman korkeaksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu jatkuu. Eduskunnan puhemiehen tehtäviin ei kuulu hoputtaa edustajia, mutta sen saan sanoa, että mikäli tämä ilmeisesti yksimielinen laki halutaan maaliskuun 1. päivä voimaan, se pitää saada tässä istunnossa päätökseen.

13.21 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! En halua pitkittää tietenkään tätä käsitelyä, mutta mielenkiintoni heräsi tähän keskusteluun sen takia, että kun kunnissa ja valtiolla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2020 vp

tehdään tietojärjestelmä uudistuksia, ne eivät tahdo onnistua kerralla. Siitä koko ajan tulee uutta tietoa, ja tämä on ongelmana myös kunnissa. Tässä on yksi näkökohta siihen, että täytyisi olla hyvinkin tarkat tiedot, mitä sillä järjestelmällä halutaan tehdä ja tuottaa. Sen jälkeen sitten varmasti tämäkin järjestelmä tulee toimivaksi. Eli kannattaa koko julkisen sektorin puolella kehittää näitä järjestelmiä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 101/2019 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.